172. MEKTUP

١٧٢ –﴿ اَلْمَكْتُوبُ الثَّانى وَالسَّبْعُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى الشَّيْخِ بَديعِ الدّينِ فِى بَيَانِ بَعْضِ الْاَسْرَارِ الْخَاصَّةِ بِهِ وَمَا يُنَاسِبُ ذَلِكَ ﴾

بَعْدَ الْحَمْدِ وَالصَّلَوةِ لِيَكُنْ مَعْلُومًا لِـلْاَخِ الْاَعَزِّ أَنَّ لِلشَّرِيعَةِ صُورَةً وَحَقِيقَةً فَصُورَتُهَا مَا تَكَفَّلَ بِبَيَانِهَا عُلَمَاءُ الظَّاهِرِ وَحَقِيقَتُهَا مَا امْتَازَ بِهَا الصُّوفِيَّةُ الْعَلِيَّةُ وَنِهَايَةُ عُرُوجِ صُورَةِ الشَّرِيعَةِ اِلَى نِهَايَةِ سِلْسِلَةِ الْمُمْكِنَاتِ فَاِنْ وَقَعَ السَّيْرُ بَعْدَ ذَلِكَ فِى مَرَاتِبِ الْوُجُوبِ تَكُونُ الصُّورَةُ مُمْتَزِجَةً بِالْحَقِيقَةِ وَمُعَامَلَةُ هَذَا الامْتِزَاجِ اِلَى الْعُرُوجِ عَلَى شَأْنِ الْعِلْمِ الَّذِى هُوَ مَبْدَأُ تَعَيُّنِ سَيِّدِ الْبَشَرِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ فَاِنْ وَقَعَ التَّرَقّى بَعْدَ ذَلِكَ يُودَعُ فِيهِ الصُّورَةُ وَالْحَقِيقَةُ كِلْتَاهُمَا وَتَقَعُ مُعَامَلَةُ الْعَارِفِ فِى شَأْنِ الْحَيٰوةِ وَلاَ مُنَاسَبَةَ بَيْنَ هَذَا الشَّأْنِ الْعَظِيمِ الشَّانِ وَبَيْنَ الْعَالَمِ اَصْلاً بَلْ هُوَ مِنَ الشُّؤُنَاتِ الْحَقِيقِيَّةِ الَّتِى لَمْ تَمُسَّهَا يَدُ الْاِضَافَةِ اَصْلاً حَتَّى يَحْصُلَ لَهُ تَعَلُّقٌ بِالْعَالَمِ وَهَذَا الشَّأْنُ هُوَ دِهْلِيزُ الْمَقْصُودِ وَمُقَدِّمَةُ الْمَطْلُوبِ وَيَجِدُ الْعَارِفُ نَفْسَهُ فِى ذَلِكَ الْمَوْطِنِ خَارِجًا مِنْ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ وَلَكِنْ لَمَّا كَانَ مَحْفُوظًا بِعِنَايَةِ اللهِ لاَ يَفُوتُ دَقِيقَةٌ مِنْ دَقَائِقِ الشَّرِيعَةِ وَالَّذِينَ تَشَرَّفُوا بِهَذِهِ الدَّوْلَةِ الْعُظْمَى أَقَلُّ قَلِيلٍ فَاِنْ بُيِّنَ عَدَدُهُمْ فَلَعَلَّهُ لاَ يَقْبَلُهُ اِلاَّ أَقَلُّ قَلِيلٍ (وَلَمَّا) وَصَلَ جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ الصُّوفِيَّةِ اِلَى ظِلِّ هَذَا الْمَقَامِ فَاِنَّ لِكُلِّ مَقَامٍ عَالٍ ظِلاًّ تَحْتَهُ زَعَمُوا اَنَّهُمْ خَرَجُوا مِنْ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ وَتَرَقَّوْا مِنَ الْقِشْرِ وَوَصَلُوا اِلَى اللُّبِّ وَهَذَا الْمَقَامُ بَيْنَ الصُّوفِيَّةِ مِنْ مَزَالِّ الْاَقْدَامِ حَتَّى إِنَّ طَائِفَةً مِنْ نَاقِصِى سَالِكِى هَذَا الطَّرِيقِ صَارُوا زَنَادِقَةً وَمَلاَحِدَةً وَاَخْرَجُوا رُؤُسَهُمْ مِنْ رِبْقَةِ الشَّرِيعَةِ الْغَرَّاءِ ضَلُّوا فَأَضَلُّوا وَجَمَاعَةٌ مِنَ الْكَمَلَةِ الَّذِينَ تَشَرَّفُوا بِدَرَجَةٍ مِنَ الْوَلاَيَةِ وَحَصَّلُوا هَذِهِ الْمَعْرِفَةَ فِى ظِلٍّ مِنْ ظِلاَلِ هَذَا الْمَقَامِ الْعَالِى وَاِنْ لَمْ يَصِلُوا

اِلَى اَصْلِ هٰذَا الْمَقَامِ وَلٰكِنَّهُمْ مَحْفُوظُونَ لاَ يُجَوِّزُونَ تَرْكَ اَدَبٍ مِنْ آدَابِ الشَّرِيعَةِ وَاِنْ لَمْ يَعْرِفُوا سِرَّ هٰذِهِ الْمَعْرِفَةِ وَلَمْ يَفْهَمُوا حَقِيقَةَ الْمُعَامَلَةِ وَلَمَّا انْكَشَفَ سِرُّ هٰذَا الْمُعَمَّى لِهٰذَا الْفَقِيرِ بِعِنَايَةِ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى وَبَرَكَةِ حَبِيبِهِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ وَاتَّضَحَتْ حَقِيقَةُ الْحَالِ كَمَا يَنْبَغِي اَرَدْتُ اَنْ اُورِدَ نَبْذَةً مِنْهَا فِي مَعْرِضِ الْبَيَانِ لَعَلَّهَا تُرْشِدُ النَّاقِصِينَ اِلَى سَوَاءِ الطَّرِيقِ وَتَكْشِفُ لِلْكَامِلِينَ عَنْ وَجْهِ حَقِيقَةِ الْمُعَامَلَةِ **(يَنْبَغِي)** أَنْ يُعْلَمَ أَنَّ التَّكْلِيفَاتِ الشَّرْعِيَّةَ مَخْصُوصَةٌ بِالْقَالِبِ وَالْقَلْبِ فَاِنَّ تَزْكِيَةَ النَّفْسِ مُتَفَرِّعَةٌ عَلَيْهَا وَالَّذِي يَضَعُ الْقَدَمَ مِنَ اللَّطَائِفِ فِي خَارِجِ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ هُوَ مَا سِوَى هٰذِهِ اللَّطَائِفِ الْمَذْكُورَةِ يَعْنِي الْقَالِبَ وَالْقَلْبَ فَالَّذِي هُوَ مُكَلَّفٌ بِالشَّرِيعَةِ مُكَلَّفٌ بِهَا دَائِمًا وَمَا هُوَ غَيْرُ مُكَلَّفٍ بِهَا غَيْرُ مُكَلَّفٍ بِهَا أَصْلاً غَايَةُ مَا فِي الْبَابِ اَنَّ اللَّطَائِفَ كَانَتْ قَبْلَ السُّلُوكِ بَعْضُهَا مُمْتَزِجًا بِبَعْضٍ وَلَمْ تَكُنْ مُمْتَازَةً عَنِ الْقَلْبِ وَلَمَّا مَيَّزَ السَّيْرُ وَالسُّلُوكُ بَعْضَهَا عَنْ بَعْضٍ وَاَوْصَلَ كُلاًّ مِنْهَا اِلَى مَقَرِّهِ الْاَصْلِيِّ تَبَيَّنَ أَنَّ أَيًّا مِنْهَا كَانَ مُكَلَّفًا وَأَيًّا مِنْهَا لَمْ يَكُنْ مُكَلَّفًا **(فَاِنْ قِيلَ)** اِنَّ الْعَارِفَ قَدْ يَجِدُ فِي ذٰلِكَ الْمَقَامِ قَالِبَهُ وَقَلْبَهُ اَيْضًا فِي خَارِجِ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ فَمَا وَجْهُ ذٰلِكَ **(أُجِيبُ)** أَنَّ هٰذَا الْوِجْدَانَ لَيْسَ بِتَحْقِيقِيٍّ بَلْ تَخَيُّلِيٌّ وَمَنْشَأُ التَّخَيُّلِ هُوَ انْصِبَاغُ الْقَلْبِ وَالْقَالِبِ بِلَوْنِ أَلْطَفِ اللَّطَائِفِ الَّتِي وَضَعَتِ الْاَقْدَامَ فِي خَارِجِ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ **(فَاِنْ قِيلَ)** اِنَّ صُورَةَ التَّكْلِيفَاتِ الشَّرْعِيَّةِ وَاِنْ كَانَتْ مَخْصُوصَةً بِالْقَلْبِ وَالْقَالِبِ وَلٰكِنْ لِحَقِيقَةِ الشَّرِيعَةِ مَجَالٌ فِيمَا وَرَاءَ الْقَلْبِ اَيْضًا فَمَا مَعْنَى وَضْعِ الْقَدَمِ فِي خَارِجِ مُطْلَقِ الشَّرِيعَةِ **(أُجِيبُ)** اَنَّ حَقِيقَةَ الشَّرِيعَةِ وَاِنْ كَانَ لَهَا مَجَالٌ فِيمَا وَرَاءَ الْقَلْبِ وَلٰكِنَّهَا لاَ تَتَجَاوَزُ وَلاَ تَتَعَدَّى الرُّوحَ وَالسِّرَّ وَلاَ تَصِلُ اِلَى الْخَفِيِّ وَالْاَخْفَى وَالَّذِي يَضَعُ الْاَقْدَامَ فِي الْخَارِجِ هُوَ الْخَفِيُّ وَالْاَخْفَى فِي الْحَقِيقَةِ وَاللّٰهُ سُبْحَانَهُ اَعْلَمُ بِحَقِيقَةِ الْحَالِ ثَبَّتَنَا اللّٰهُ سُبْحَانَهُ وَجَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى مُتَابَعَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ أَتَمُّهَا وَأَكْمَلُهَا.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Şeyh Bedîuddîn'e yazılmış olup kendisine has olan bazı sırların açıklamasını ve benzer mevzuları içermektedir.

Hamd ve salâttan sonra... Değerli kardeşime malum olsun ki Şerî'atın bir sûreti, bir de hakîkati vardır. Şerî'atın sûreti, açıklamasını zâhir ulemasının üstlendiği şeydir. Hakîkati ise yüce sûfîlerin kendisiyle seçkinlik kazandığı şeydir.

Şerî'atın sûretinde yükselmenin sonu mümkünler zincirinin son halkasına kadardır. Eğer bundan sonra vücub mertebelerinde seyr vâki olursa, sûret hakîkatle birleşmiş (iç içe girmiş) olur. Bu zâhir-bâtın birlikteliği ilişkisi Kâinatın Efendisi'nin (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) *mebde-i taayyün*ü[325] olan *ilim şe'nine* (sıfatına) yükselmeye kadardır. Şayet bundan sonra bir terakkî (yükselme) sözkonusu olursa orada sûret ve hakîkatin ikisi birden terk edilir ve ârifin muamelesi *hayat şe'ninde* (sıfatında) gerçekleşir. Bu şanı yüce olan *şe'n* ile âlem arasında hiçbir münâsebet yoktur. Aksine o, *hakîkî şu'ûnât*tandır ve *hakîkî şu'ûnât*a izafetin eli[326] dokunmamıştır ki bu âlemle bir alakası olsun.

Bu *şe'n* (sıfat), maksudun girişi ve matlubun mukaddimesidir. Burada ârif kendisini şerî'at dairesinin dışında bulur. Ancak Allah'ın inayeti ile korunmuş olduğu için şerî'atın inceliklerinden en ufak bir inceliği bile kaçırmaz.

Bu büyük bahtiyarlıkla şereflenenler gerçekten çok azdır. Şayet sayıları açıklansa belki de azın azı olmaktan öte bir şey çıkmaz.

Sûfîlerden çoğu bu makamın gölgesine –her yüce makamın altında o makamın gölgesi vardır- ulaşınca şerî'at dairesinden çıktıklarını ve kabuktan öze ulaştıklarını iddia etmiştir. Sûfîler arasında bu makamın, ayakların kaydığı yerlerden olduğu kabul edilir. Hatta bu yolun zayıf ve noksan yolcularından olan bir topluluk zındık ve mülhid olmuşlardır. Başlarını şerî'at-ı garrânın kemendinden çıkararak sapıtmışlar ve saptırmışlardır.

Velâyetin bir derecesiyle müşerref olan, marifeti bu yüce makamın gölgelerinden bir gölgede iken elde eden, her ne kadar bu makamın aslına

---

325 Mebde-i taayyün'ün açıklamasu için bkz. c.1, Mektup 260.

326 Hakîkî şu'ûnâtta izâfîliğe yer yoktur yani burada sözkonusu olan izâfî sıfatlar değil hakîkî sıfatlardır.

ulaşamamış olsa da *korunmuşlar*dan olan kâmil zatlardan bir topluluk bu marifetin sırrını bilmeyen ve muâmelenin hakîkatini anlamayan kişiler olsalar da şerî'atın edeplerinden bir edebin terkini câiz görmezler.

Allah Subhânehû'nun inayeti ve Habîbi'nin (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bereketiyle bu fakire bu muammanın sırrı açıldığında ve bu hâlin hakîkati gerektiği gibi açıklandığında bir nebze de olsa, açıklama sadedinde burada zikretmek istedim. Umulur ki noksan olanlara hak yolu gösterir ve kâmil olanlar için de muamelenin hakîkat yüzünü ortaya çıkarır.

Bilmek gerekir ki, şer'î yükümlülükler bedene ve kalbe mahsustur. Çünkü nefis tezkiyesi[327] bu yükümlülüklerden kaynaklanmaktadır. Latîfelerden biri şerî'at dairesinin dışına çıkarsa o, zikredilen latîfelerin yani bedenin ve kalbin dışındadır. Şerî'atla mükellef olan her zaman mükelleftir. Mükellef olmayan ise zaten değildir.

Bu baptaki asıl gâye, sülûke başlamadan önce latifeler birleşik ve iç içe olup kalpten ayrı değildiler. *Seyr u sülûk*[328] onları birbirinden ayırıp her birini asıl yerine ulaştırdığında o latifelerden hangisinin mükellef olup hangisinin olmadığı ortaya çıktı.

"Arif bu makamda bedenini ve kalbini de şerî'at dairesinin dışında bulabilir. Bunun sebebi nedir?" denilirse şöyle cevap veririm: Ârifin (bedenini ve kalbini bu şekilde) bulması hakikî anlamda olmayıp hayâlîdir. Bu tahayyülün kaynağı, bedenin ve kalbin, latifelerin en incesi olup şerî'at dairesinin dışına çıkan latifenin rengi ile boyanmasıdır.

"Şer'î yükümlülüklerin sûreti kalbe ve bedene mahsus olsa da şerî'atın hakîkati için kalbin ötesinde de bir yer vardır. O halde mutlak anlamda şerî'atın dışına adım atmak ne demektir?" denilirse şöyle cevap veririz: Şerî'atın hakîkatinin her ne kadar kalbin ötesinde yeri olsa da bu, *rûh*u ve *sırrı* aşıp geçerek *hafî* ve *ahfâ*ya ulaşmaz. Şerî'atın dışına adım atan hakîkatte, *hafî* ve *ahfâ*dır. Allah Subhânehû bu halin hakîkatini en iyi bilendir.

Allah Te'âlâ sizleri ve bütün Müslümanları Peygamberlerin Efendisi'ne (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) tâbî olmakta sâbit kılsın.

---

[327] Tezkiye: bkz. C. 1, Mektup 9 daki ilgili dipnotlar.
[328] *Seyr u sülûk*: bkz. C. 1, Mektup 71, dipnot.

KELİME ANLAMI

172. ≺ اَلْمَكْتُوبُ الثَّانى وَالسَّبْعُونَ وَالْمِائَةُ ≻ **Yüz yetmiş ikinci mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى الشَّيْخ بَديعِ الدِّين **Şeyh Bedîuddîn'e** *(Ne hakkındadır?)* فى بَيَانِ بَعْضِ الْاَسْرَارِ الْخَاصَّةِ به **Kendisine ait bazı sırların beyanı** وَمَا يُنَاسِبُ ذَلكَ **Ve de buna uygun konular hakkındadır** ≻

لِيَكُنْ مَعْلُومًا لِـلْاَخِ الْاَعَزِّ بَعْدَ الْحَمْدِ وَالصَّلَوةِ Hamd ve salâttan sonra Değerli kardeşime mâlum olsun ki; أَنَّ لِلشَّرِيعَةِ صُورَةً وَحَقِيقَةً Şerîatın bir sûreti, bir de hakîkati vardır فَصُورَتُهَا Şerîatın sûreti *(Nedir?)* مَا O şeydir ki; تَكَفَّلَ بِبَيَانِهَا Onun açıklamasını üstlenmiştir *(Kim?)* عُلَمَاءُ الظَّاهِرِ Zâhir alimleri وَحَقِيقَتُهَا Şerîatın hakîkati ise مَا O şeydir ki; امْتَازَ بِهَا Onunla ayrıcalık kazanmıştır *(Kim?)* اَلصُّوفِيَّةُ الْعَلِيَّةُ Yüce sûfiler وَنِهَايَةُ عُرُوجِ صُورَةِ الشَّرِيعَةِ Şerîatın sûretinin yükselişinin son noktası اِلَى نِهَايَةِ سِلْسِلَةِ الْمُمْكِنَاتِ Münkinat zincirinin son halkasına kadardır فَاِنْ وَقَعَ السَّيْرُ بَعْدَ ذَلِكَ Eğer bundan sonra seyr-i sülûk olursa *(Nerede?)* فِى مَرَاتِبِ الْوُجُوبِ Vücûb mertebelerinde تَكُونُ الصُّورَةُ (O zaman) sûret olur *(Ne olur?)* مُمْتَزِجَةً بِالْحَقِيقَةِ Hakîkatle iç içe وَمُعَامَلَةُ هَذَا الْامْتِزَاجِ Bu iç içe olma hali اِلَى الْعُرُوجِ Yükselinceye kadardır *(Nereye?)* عَلَى شَأْنِ الْعِلْمِ İlim şe'nine الَّذِى هُوَ Ki bu ilim şe'ni مَبْدَأُ تَعَيُّنِ سَيِّدِ الْبَشَرِ Beşerin Efendisi'nin mebde-i taayyunudur عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Ona salât-ü selam olsun فَاِنْ وَقَعَ التَّرَقِّى بَعْدَ ذَلِكَ Eğer bundan sonra da yükselme nasip olursa يُودَعُ فِيهِ Orada terk edilir *(Ne?)* اَلصُّورَةُ وَالْحَقِيقَةُ كِلْتَاهُمَا Sûret ve hakîkatin her ikisi وَتَقَعُ مُعَامَلَةُ الْعَارِفِ Ve arif kişinin muamelesi, seyr-i sülûkü olur *(Nerede?)* فِى شَأْنِ الْحَيَوةِ Hayat şe'ninde وَلاَ مُنَاسَبَةَ Hiçbir alâka da yoktur *(Nerede?)* بَيْنَ هَذَا الشَّأْنِ الْعَظِيمِ الشَّأْنِ Bu şânı yüce hayat şe'niyle وَبَيْنَ الْعَالَمِ اَصْلاً Âlem arasında بَلْ هُوَ Bilakis bu hayat şe'ni مِنَ الشُّؤُنَاتِ الْحَقِيقِيَّةِ Hakîki şe'nlerdendir الَّتِى لَمْ تَمَسَّهَا Ki bu hakîki şe'nlere dokunmamıştır *(Ne?)* يَدُ الْاِضَافَةِ اَصْلاً

وَهٰذَا Âlemle bir alâka تَعَلُّقٌ بِالْعَالَمِ (Ne?) Ta ki onun için oluversin حَتَّى يَحْصُلَ لَهُ İzâfet eli Ve وَمُقَدِّمَةُ الْمَطْلُوبِ Hedefe (ulaştıran) koridor هُوَ دِهْلِيزُ الْمَقْصُودِ Ve bu ş'en الشَّأْنُ فِى ذٰلِكَ (Nerede?) Ve arif kendini bulur وَيَجِدُ الْعَارِفُ نَفْسَهُ matluba (ulaştıran) giriştir الْمَوْطِنِ Bu noktada (Ne olarak bulur?) خَارِجًا مِنْ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ Şerîat dairesinden çıkmış بِعِنَايَةِ اللّٰهِ (Ne ile?) Ancak ne zaman ki korunmuş oldu وَلٰكِنْ لَمَّا كَانَ مَحْفُوظًا olarak Allah'ın lütfuyla لَا يَفُوتُ(Bu sebeple) kaçırmaz (Neyi?) دَقِيقَةٌ مِنْ دَقَائِقِ الشَّرِيعَةِ Şerîatın inceliklerinden hiçbir inceliği وَالَّذِينَ تَشَرَّفُوا بِهٰذِهِ الدَّوْلَةِ الْعُظْمٰى Bu büyük devletle şereflenenler أَقَلُّ قَلِيلٍ Azdan daha azdır فَانْ بُيِّنَ عَدَدُهُمْ Eğer onların sayısı açıklansa فَلَعَلَّهُ لَا يَقْبَلُهُ Her halde onu karşılamaz الاَّ أَقَلُّ قَلِيلٍ Ancak azın da azı (bir sayı karşılar) وَصَلَ (وَلَمَّا) Ne zaman ki ulaştı (Kim?) جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ الصُّوفِيَّةِ Sûfilerden büyük bir topluluk (Nereye?) اِلَى ظِلِّ هٰذَا الْمَقَامِ Bu makamın gölgesine فَانَّ لِكُلِّ مَقَامٍ عَالٍ Zira her yüksek makamın ظِلاًّ تَحْتَهُ Altında gölgesi vardır زَعَمُوا (İşte o zaman) zannettiler ki أَنَّهُمْ Onlar خَرَجُوا Çıktılar (Nereden?) مِنْ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ Şerîat dairesinden (Daha?) وَتَرَقَّوْا Ve aştılar (Neyi?) مِنَ الْقِشْرِ Kabuğu وَوَصَلُوا Ve ulaştılar (Neye?) اِلَى اللُّبِّ Öze (ulaştılar diye zannettiler) وَهٰذَا الْمَقَامُ İşte bu makam بَيْنَ الصُّوفِيَّةِ Sûfiler arasında مِنْ مَزَالِّ الْاَقْدَامِAyakların kaydığı yerlerdendir حَتَّى إِنَّ طَائِفَةً Hatta bir grup (Kimden?) مِنْ نَاقِصِى سَالِكِى هٰذَا الطَّرِيقِ Bu yolun noksan saliklerinden (bir grup)صَارُوا زَنَادِقَةً وَمَلاَحِدَةً İnkarcı ve zındık oldular وَاَخْرَجُوا رُؤُسَهُمْ Ve başlarını çıkardılar (Neden?) مِنْ رِبْقَةِ الشَّرِيعَةِ الْغَرَّاءِ Şerîat-ı Garrâ'nın kemendinden ضَلُّوا فَأَضَلُّوا Saptılar ve saptırdılar وَجَمَاعَةٌ مِنَ الْكَمَلَةِ Kâmil zatlardan bir topluluk الَّذِينَ Ki onlar;تَشَرَّفُوا بِدَرَجَةٍ مِنَ الْوِلَايَةِ Velâyetten bir derece ile müşerref olmuşlar وَحَصَّلُوا هٰذِهِ الْمَعْرِفَةَ Ve bu bilgiyi elde etmişlerdir (Nerede?)فِى ظِلٍّ مِنْ ظِلاَلِ هٰذَا الْمَقَامِ الْعَالِى Bu yüksek makamın gölgelerinden bir gölgede وَانْ لَمْ يَصِلُوا Bunlar her ne kadar ulaşamasalar da (Nereye?) اِلَى اَصْلِ هٰذَا الْمَقَامِ Bu makamın aslına وَلٰكِنَّهُمْ مَحْفُوظُونَAncak onlar korunmuşlardır لَا يُجَوِّزُونَ İzin vermezler (Neye?) تَرْكَ اَدَبٍ مِنْ آدَابِ الشَّرِيعَةِ Şerîatın edeplerinden bir edebin bile terk edilmesine وَانْ لَمْ يَعْرِفُوا Her ne kadar bilmeseler de (Neyi?)سِرَّ هٰذِهِ الْمَعْرِفَةِ Bu bilginin

وَلَمَّا İşin gerçek yüzünü حَقِيقَةَ الْمُعَامَلَةِ *(Neyi?)* Ve anlamasalar da وَلَمْ يَفْهَمُوا hikmetini الْكَشْفَ Ne zaman ki âşikar oldu *(Ne?)* سِرُّ هَذَا الْمُعَمَّى Bu anlaşılmazlığın sırrı *(Kime?)* وَبَرَكَةِ حَبِيبِهِ Allâh-u Teâla'nın lütfu بِعِنَايَةِ اللهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى *(Ne ile?)* Bu fakire لِهَذَا الْفَقِيرِ وَاتَّضَحَتْ حَقِيقَةُ Ve Habibi -aleyh'is-salâtü ve's-selam-ın bereketiyle عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الْحَالِ Ve işin hakîkati ortaya çıkınca *(Nasıl?)* كَمَا يَنْبَغِى Gereği gibi أَرَدْتُ İstedim *(Neyi?)* فِى مَعْرِضِ الْبَيَانِ أَنْ أُورِدَ نُبْذَةً مِنْهَا Bu gerçeklerden bir kısmını zikretmeyi *(Nerede?)* Açıklama sadedinde لَعَلَّهَا Umulur ki bu hakîkatler تُرْشِدُ النَّاقِصِينَ Noksan olanları yönlendirir *(Nereye?)* إِلَى سَوَاءِ الطَّرِيقِ Hak yola *(Daha?)* وَتَكْشِفُ لِلْكَامِلِينَ Ve de kâmil zatlara açar *(Neyi?)* عَنْ وَجْهِ حَقِيقَةِ الْمُعَامَلَةِ Bu işin hakîki yüzünü (يَنْبَغِى) أَنْ يُعْلَمَ Bilinmesi gerekir ki; أَنَّ التَّكْلِيفَاتِ الشَّرْعِيَّةَ Şer'i yükümlülükler مَخْصُوصَةٌ بِالْقَالِبِ وَالْقَلْبِ Bedene ve kalbe mahsustur فَإِنَّ تَزْكِيَةَ النَّفْسِ Zira nefsin tezkiyesi مُتَفَرِّعَةٌ عَلَيْهَا Bu yükümlülüklerden kaynaklanmaktadır وَالَّذِى يَضَعُ الْقَدَمَ Ayağını basan مِنَ اللَّطَائِفِ Latifelerden *(Nereye?)* فِى خَارِجِ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ Şerîat dairesinin dışına هُوَ O latife مَا سِوَى يَعْنِى الْقَالِبَ وَالْقَلْبَ Yani هَذِهِ اللَّطَائِفِ الْمَذْكُورَةِ Bu anılan latifelerin dışındakilerdir beden ile kalbin (dışındaki latifelerdir) فَالَّذِى هُوَ مُكَلَّفٌ بِالشَّرِيعَةِ Şerîatla sorumlu olan مُكَلَّفٌ بِهَا دَائِمًا Onunla her zaman sorumludur وَمَا هُوَ غَيْرُ مُكَلَّفٍ بِهَا Şerîatla sorumlu olmayan da غَيْرُ مُكَلَّفٍ بِهَا أَصْلًا Onunla asla sorumlu değildir غَايَةُ مَا فِى الْبَابِ Hasıl-ı kelam: أَنَّ اللَّطَائِفَ Latifeler كَانَتْ قَبْلَ السُّلُوكِ Seyr-i sülûkten önce بَعْضُهَا مُمْتَزِجًا بِبَعْضٍ Bir kısmı diğer bir kısmıyla iç içe idi وَلَمْ تَكُنْ مُمْتَازَةً عَنِ الْقَلْبِ Kalpten ayrılmış da değillerdi وَلَمَّا مَيَّزَ السَّيْرُ وَالسُّلُوكُ (Fakat) seyr-i sülûk ayırınca *(Neyi?)* بَعْضَهَا عَنْ بَعْضٍ Latifelerin bir kısmını, diğer bir kısmından *(Daha?)* وَأَوْصَلَ كُلًّا مِنْهَا Ve onlardan her birini ulaştırınca *(Nereye?)* إِلَى مَقَرِّهِ الْأَصْلِىِّ Asıl yerine تَبَيَّنَ Âşikar oldu *(Ne?)* أَنَّ أَيًّا مِنْهَا Onlardan hangisi كَانَ مُكَلَّفًا Mükellef idi وَأَيًّا مِنْهَا Ve hangisi de لَمْ يَكُنْ مُكَلَّفًا Mükellef değildi (فَإِنْ قِيلَ) Şayet denirse ki; أَنَّ الْعَارِفَ Arif kişi قَدْ يَجِدُ فِى ذَلِكَ الْمَقَامِ Bazen bu makamda bulur *(Neyi?)* قَالَبَهُ وَقَلْبَهُ أَيْضًا Kalbini ve de bedenini *(Nerede?)* فِى خَارِجِ دَائِرَةِ

الشَّرِيعَةِŞerîat dairesinin dışında فَمَا وَجْهُ ذَلِكَ Bunun sebebi nedir? (denirse) (أُجِيبُ) (Şöyle) cevap veririm: أَنَّ هَذَا الْوِجْدَانَ(Arifin bedenini ve kalbini bu şekilde) bulması لَيْسَ بِتَحْقِيقِيٍّ Gerçekçi olmayıp بَلْ تَخَيُّلِيٌّ Aksine hayalidirوَمَنْشَأُ التَّخَيُّلِ Ve bu hayalin kaynağı هُوَ انْصِبَاغُ الْقَلْبِ وَالْقَالِبِ Kalp ve bedeninin boyanmasıdır (Neyet?) بِلَوْنِ أَلْطَفِ اللَّطَائِفِ Latifelerin en şeffafının rengine الَّتِى Ki o latife; وَضَعَتِ الْاَقْدَامَ Ayaklarını basmıştır (Nereye?)فِى خَارِجِ دَائِرَةِ الشَّرِيعَةِ Şerîat dairesinin dışına (فَاِنْ قِيلَ) Eğer denirse ki; وَاِنْ كَانَتْ مَخْصُوصَةً بِالْقَلْبِ اِنَّ صُورَةَ التَّكْلِيفَاتِ الشَّرْعِيَّةِ Şer'i yükümlülüklerin sûreti وَالْقَالِبِ Her ne kadar kalbe ve bedene ait ise de وَلَكِنْ لِحَقِيقَةِ الشَّرِيعَةِ Ancak şerîatın hakîkati içinمَجَالٌ فِيمَا وَرَاءَ الْقَلْبِ اَيْضًا Kalbin ötesinde de yer vardır فَمَا مَعْنَى وَضْعِ الْقَدَمِ Öyleyse ayak basmanın anlamı nedir? (Nereye?) فِى خَارِجِ مُطْلَقِ الشَّرِيعَةِ Genel anlamdaki şerîatın dışına (diye sorulursa) (أُجِيبُ) (Şöyle) cevap veririm: اَنَّ حَقِيقَةَ الشَّرِيعَةِ Şerîatın hakîkati وَاِنْ كَانَ لَهَا مَجَالٌ Her ne kadar onun bir yeri olsa da (Nerede?) فِيمَا وَرَاءَ الْقَلْبِ Kalbin ötesinde وَلَكِنَّهَا Ancak oلاَ تَتَجَاوَزُ وَلاَ تَتَعَدَّى Geçmez ve aşmaz (Neyi?) اَلرُّوحَ وَالسِّرَّ Ruh ile Sırrı وَلاَ تَصِلُ اِلَى الْخَفِيِّ وَالْاَخْفَى Hafî ile Ahfâ'ya da varmaz وَالَّذِى يَضَعُ الْاَقْدَامَ Ayaklarını basan (Nereye?) فِى الْخَارِجِ Şerîat dairesinin dışına (Nedir?) هُوَ الْخَفِيُّ وَالْاَخْفَى O Hafî ile Ahfâ'dır فِى الْحَقِيقَةِ Gerçekte وَاللهُ سُبْحَانَهُ Allâh-u Teâla اَعْلَمُ بِحَقِيقَةِ الْحَالِ İşin hakîkatini en iyi bilendir ثَبَّتَنَا اللهُ سُبْحَانَهُ Allâh-u Teâla bizleri وَجَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ Ve tüm Müslümanları sabit eylesin (Ne üzere?) عَلَى مُتَابَعَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ Peygamberlerin Efendisi'ne tâbi olmak üzere عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ Ona ve ehline اَلصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ Dualar ve selamlar أَتَمُّهَا Yani duaların en tamamı وَأَكْمَلُهَا Selamların da en mükemmeli olsun.

